

Gårdsnytt 2/2013

Enebybergs Gårds Förening

Innehåll

<i>Ordförandens ord</i>	2
<i>Årsmöte med Enebybergs Gårds Förening</i>	2
<i>Föreningens styrelse och funktionärer 2013</i>	3
<i>Nu rivs Lotterivillan</i>	3
<i>Så minns vi Karl Axel Pehrson</i>	5
<i>September fastighetsförmedling på Enebybergs gård</i>	5
<i>Efter årsmötet: Om att bygga och bo i Enebyberg</i>	6
<i>Efterlysning med resultat!</i>	6
<i>Vår krögare jobbar på semestern med fattiga i Peru</i>	6
<i>Är du intresserad av Enebybergs historia och utveckling?</i>	7
<i>Ett minnesmärke över Stig Dagerman</i>	7
<i>Kulturbiennalen i Danderyd 2013</i>	8
<i>Ny vandring – favoriter i repris</i>	8

Kalendarium

<i>Söndagen den 26 maj</i> Mors Dag med öppet hus och brunch.	<i>Tisdagen den 4 juni</i> Trädgårds- och ateljébesök hos Gisela och Anders Beckius. Samling i korsningen Svampvägen-Kantarellgränd kl 18.30.
<i>Tisdagen den 28 maj kl 19</i> Föreningens årliga funktionärskväll på Enebybergs gård för dem som särskilt bidragit till att genomföra föreningens verksamhet	<i>Fredagen den 21 juni</i> Midsommar på Enebybergs gård. Midsommarstången kläds och reses med början kl 9. Välkomna med blommor! Midsommarfirandet börjar kl 13. Grindslant 20 kr per vuxen.
<i>Torsdagen den 23 maj</i> Vandring med Anita Andersson och Lars Johnsson i SÖ Enebyberg. Samling kl 19.00 vid Enebybergs hpl Roslagsbanan	

Enebybergs Gårds Förening och Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening
www.enebyberg.com
Plusgiro 114667-9

C/o Jan Olof Carlsson
Fenixvägen 5,
182 46 Enebyberg

Gårdsnytt
Redaktör Johanna Haddäng
Tryck Stockholms Läns
Grafiska

Ordförandens ord

Kära gamla, nya och blivande föreningsmedlemmar!

Våren har äntligen kommit efter ännu en väldigt lång vinter. I vår förenings vårprogram finns en rad aktiviteter ända fram till midsommarfirandet på Enebybergs gård.

Fyra program har vi hunnit med, om Karl Axel Pehrson, med Paul Degen, med September fastighetsförmedling, och Om att bygga och bo i Enebyberg

Den 26 maj firas Mors Dag med öppet hus på Enebybergs gård och med sedvanlig brunch uppdukad av vår krögare Paul Degen. Vår dokumentation av hus i villastaden Enebyberg, som eldsjälén Anita Andersson driver parallellt med föreningens övriga verksamheter finns tillgänglig för att studera och komplettera. Kan Du bidra med information, till exempel ritningar eller fotografier, som hjälper oss att dokumentera Ditt hus historia? Allt material är lika välkommet; fotografier, ritningar, annonstexter från försäljningar etc.

Årets största och mest välbesökta arrangemang, midsommarfirandet på Enebybergs gård, genomförs för femtonde gången med Margareta Westerdahl och ett antal trogna frivilliga som medverkande. Alla är mer än välkomna redan kl 9 på morgonen för att plocka blommor och att klä och inte minst resa majstången! Det är alla sådana frivilliga som på olika sätt gör vårt midsommarfirande möjligt. Ta med barn och barnbarn och några starka karlar på förmiddagen!

I höst äger Kulturbienalen i Danderyd 2013 rum under tiden 7 – 15 september. Vår förening har glädjen att på Enebybergs Dag den 8 september ha Jonas Gardell som gäst med ett exklusivt framträdande på Danderyds gymnasium.

Ett initiativ har tagits med syfte att anskaffa och finansiera en skulptur till minnet av Stig Dagerman. Föreningen beslöt vid årsmötet att anvisa 10 000 kr till projektet. Mer härom på annan plats i denna tidning.

En glad och skön sommar önskas Er alla!

Jan Olof Carlsson

Årsmöte med Enebybergs Gårds Förening

Föreningens årsmöte ägde rum den 5 mars på Enebybergs gård varvid bland annat val till styrelse förrättades.

Till föreningens och styrelsens ordförande omvaldes Jan Olof Carlsson. Till övriga ledamöter av styrelsen valdes för två år Anita Andersson, Jan Löfgren och Krister Olinder (samtliga omval) samt för ett år Eva Esping (nyval, fyllnadval). Till revisor valdes Svante Björling (omval) och till revisorssuppleant Peter Luiga (nyval). Till ledamöter av föreningens valberedning valdes Inger Strömbom (omval) och Peter Haas (nyval). En ledamot utses av styrelsen.

Årsmötet beslöt vidare att föreningen skall bidra med 10 000 kronor till en skulptur i Stig Dagermans Park till författarens minne och att föreningen skall ingå i en insamlingsgrupp med uppgift att säkerställa finansieringen av skulpturen.

Föreningens styrelse och funktionärer 2013

Föreningens styrelse består efter årsmötet av

Jan Olof Carlsson, ordförande
Bengt Almgren
Anita Andersson
Jan Löfgren
Krister Olinder
Nils Sporrang,
Birgitta Törnqvist af Ström
Monika Wall samt
Eva Esping.

Styrelsen beslöt vid sitt konstituerande sammanträde att till styrelsens funktionärer utse

Vice ordförande – Anita Andersson
Sekreterare – Anita Andersson
Vice sekreterare – Bengt Almgren
Kassör – Jan Löfgren
Klubbmästare – Paul Degen
Redaktör för medlemstidningen Gårdsnytt – Johanna Haddäng
Ansvarig utgivare för Gårdsnytt – Jan Olof Carlsson
Ansvarig för distribution av Gårdsnytt – Susanne Francke
Dokumentationsansvarig – Anita Andersson
Arkivansvarig – Berit Brattström
Registeransvarig – Ove Israelsson
Ansvarig utgivare för hemsidan – Jan Olof Carlsson
Ansvarig för affischering och illustrationer – Jan P Zetterström
Ansvarig för information till media – Anita Andersson
Ansvarig för planering av programverksamheten – Birgitta Törnqvist af Ström

Föreningen har en omfattande verksamhet. Under 2012 genomfördes ett 15-tal arrangemang. Det förutsätter att många medlemmar bidrar aktivt med att planera och genomföra verksamheten. Föreningen är helt beroende av sådana insatser. Genom att många bidrar blir arbetsbördan för var och en överkomlig.

De mest omfattande arbetsuppgifterna ligger i och för sig på styrelsens ledamöter och adjungerade ledamöter. Men många arbetsuppgifter fullgörs också av andra medlemmar, t.ex. att dela ut vår medlemstidning Gårdsnytt fyra gånger om året. Du som läser dessa rader och skulle vilja hjälpa till någon gång under året eller ta på dig en lite större uppgift är hjärtligt välkommen att höra av dig till någon av styrelsens ledamöter. Just nu har vi akut behov av någon som ser till att det inför vart och ett av våra fem till sju arrangemang på gården finns några som tar hand om serveringen. Vill du hjälpa till med serveringen några gånger per år är du mycket välkommen att höra av dig.

Jan Olof Carlsson

Nu rivs Lotterivillan

Alla som gått eller åkt till Rösjön från Enebybergssidan har sett det lilla huset i kröken nära parkeringen. De senaste åren har det stått tomt även fina sommardagar. Det finns ingen kvar som kan

berätta hur det var 1914. Det måste varit en fantastiskt lockande vinst i den stora brandkårsfestens tombola.

I föreningens skrift nr 4 *Enebybergs frivilliga brandkår* sammanställd 1996 av Göte Eklund kan man läsa om festen och stugan. Likaså i Danderyds Hembygdsförenings Danderydiana 2006 *Från frivillighet till yrkeskår – en berättelse om brandförsvarets utveckling i Västra Danderyd*.

Dessförinnan har Carl G. Strandman från Danderyds Hembygdsförening skrivit i Danderydiana september 1970 *Om Enebyberg och Roslagsbanan* och då berättat om brandkåren och festen.

Mycket i villasamhället Enebybergs start för över hundra år sedan fick skötas frivilligt. Så även brandförsvaret. I december 1912 hölls ett sammanträde i Enebybergs då nyuppförda skola (nuvarande Enebyskolan). Ordförande var kamrer Gustaf Winge och sekreterare författaren Vilhålm Nordin.

Det beslutades att uppföra ett spruthus, bilda en frivillig brandkår, anskaffa brandutrustning och välja en brandstyrelse. Beträffande spruthus lovade direktören Erik Kihlberg i AB Enebybergs Villastad att bolaget snarast skulle uppföra ett spruthus, som samhället sedan skulle återbetala utan ränta.

Finansieringen skedde genom bidrag från AB Enebybergs Villastad, fastighetsägarna själva (årsavgiften var 2 kr) och inte minst genom den stora festen 31 maj och 1 juni 1914. Då var spruthuset redan byggt. Det låg i hörnet av nuvarande Österängsvägen – Fenixvägen högt beläget så att det blev nedförsbacke vid varje

uttryckning. Det höga tornet där slangarna kunde hängas på tork såg imponerande ut.

Festplatsen låg där nu Brageskolan ligger. Extra tåg avgick med lövade vagnar på Roslagsbanan från Stockholms Östra till Näsby och Enebyberg. Sista tåget mot stan gick vid midnatt. Det var vinst på var femte lott i tombolan och högsta vinsten var ”en villa på fri och egen grund” som det står på affischen.

Programmet var omfattande: ”Dansbana, skjutbana, postkontor, trådlös telefoni, hästtävlingar, boll-, spjut- och pilkastning, Japansk drivhustävlan, Den vandrande juden samt hans lumpbod, ridtävlingar, Världens vackraste tvillingar, fiskdamm, Lyckobarnet. Dessutom en hel del roliga tävlingar mellan gossar och flickor.

Uppträdande av bygdemålsberättare och bondspelmän.” ”Marschaller, lyktor och fyrverkerier, Stor musikkår, Buffé med servering av kaffe, smörgåsar och läskedrycker, Konditori, bakelse och saft, Blommor och frukt.” Festen var lyckad. Behållningen blev 2 687 kr och 37 öre. Från tombolakassan var 68 kr försvunna och kunde inte återfinnas trots idogt styrelsearbete.

Den 8 juni hade man auktion och sålde överblivet material från festen. Den ekonomiska framgången gjorde att man kunde amortera 2 800 kronor på brandredskapen.

Högsta vinsten, sommarvillan var skänkt av villabolaget och vanns av fröken Constantia Andersson från Stockholm. Vem var hon? Var hon gammal, ung, blev hon glad? Var hon myndig och fick bestämma själv? Bodde hon där eller sålde hon? Vilka har bott där?

Det dyker upp många frågor att forska kring. Vad vi vet är att kommunen övertog huset 1975 och att det i kommunens handlingar saknas uppgifter om tidigare ägare. Grannen berättar att för några år sedan fanns det sommarhyresgäster där men nu har det som sagt varit tomt länge och lotterivillan är klar för rivning.

Anita Andersson

Så minns vi Karl Axel Pehrson

Söndagen den 7 april hade föreningen ett program om Karl Axel Pehrson med fullsatt sal.

Karl Axels mångåriga vän Carl Magnus Landin (bild ovan) tecknade på ett levande sätt hans liv, från familjens företag Vikings Skokrämm i Örebro, över hans konststudier för bl a Otte Sköld och X:et, hans stora intresse för skalbaggar och hans utveckling som målare, som spände över 64 år från 1941 till 2005.

Vi fick också se två filmer, båda med Ulf Linde, tidigare intendent på Thielska galleriet. Den ena visade tillkomsten av dekorationen av kupolen i Thielska galleriet och hur Karl Axel bokstavligen från grunden arbetade fram den

fantasifullt innehållsrika monumentalmålningen med alla dess fantastiska blommor, fåglar, ödlor och insekter – och en profil av galleriets skapare Ernst Thiel som en del av en klippa.

Den andra filmen visade Karl Axel verksam i sin ateljé på Gethagsvägen här i Enebyberg där han bodde och arbetade till sin bortgång.

I publiken fanns Karl Axels dotter Susanne med make. Han åkte tjänstvilligt hem och hämtade originalet till Guldbaggen så att vi fick fotografera och känna på den.

Vi åhörare lämnade Enebybergs gård starkt berörda av minnet av vår föreningsmedlem och vän. ”Han var den älskvärdaste människa jag känt” som Ulf Linde skrev i sina minnesrader i DN över Karl Axel. Det är så vi minns honom.

Jan Olof Carlsson

September fastighetsförmedling på Enebybergs gård

Den första programkvällen för året, med rubriken Går Du i säljtankar genomfördes den 5 februari. Enebybergs lokala fastighetsmäklare September fastighetsförmedling gick systematiskt igenom vad man skall tänka på när man vill sälja sin villa eller bostadsrätt, i ett antal punkter:

- så förbereder Du din husförsäljning

- vikten av att sälja och köpa på samma marknad
- vilken årstid är det bäst att sälja
- tänk på förpackningen d v s att förpacka varan så att den attraherar så många som möjligt
- besiktningens betydelse, varvid konstaterades att särskilt i vår del av Stockholm förväntar sig spekulanterna numera att det finns ett besiktningsprotokoll att ta del av vid en visning

Det blev en intressant diskussion och många frågor ställdes och besvarades.

Jan Olof Carlsson

Efter årsmötet: Om att bygga och bo i Enebyberg

Efter föreningens årsmöte den 5 mars inledde ordföranden i kommunens byggnadsnämnd Kristin Eriksson ett seminarium med ämnet *Att bygga och bo i Enebyberg*. Kristin talade engagerat om bl a generella och speciella regler, om byggrätter och om minsta tomtstorlekar och andra restriktioner, om dispensmöjligheter, om samråd med och information till grannar mm. Inledningen gav anledning till många frågor. Deltagarna lämnade sammankomsten med mycken ny kunskap om förutsättningarna för att bygga i Enebyberg.

Jan Olof Carlsson

Efterlysning med resultat!

I decembernumret av Gårdsnytt efterlyste föreningen teknisk hjälp med digitalisering av analog information. Bakgrunden var att föreningen har ett antal kassetband med intressanta intervjuer och berättelser från Enebybergs historia. Föreningen vill göra dem tillgängliga till exempel på föreningens hemsida. Föreningen saknar utrustning och kompetens för digitaliseringen och sökte några som ideellt kunde hjälpa oss. Vår medlem Roger Åström ställde sig genast till förfogande och har välvilligt och professionellt digitaliserat våra analoga ljudband. Hjärtligt tack!

Föreningen är helt beroende av sådana insatser som om vi nämnde ovan. Just nu har föreningen stort behov av att få hjälp med den fortsatta utvecklingen av vår nya hemsida, som vi snart kommer att ta i bruk. Redigeringen klarar vi med befintliga resurser men vi behöver hjälp med en kontinuerlig förbättring och utveckling, t ex att lägga in nya funktioner. Det kan handla om några timmar om året. Den nya hemsidan har byggts i Wordpress, som är ett användarvänligt program som ger stora utvecklingsmöjligheter.

Kontakta Jan Löfgren, tel. 08 758 77 84, e-post jan.lofgren@swipnet.se.

Jan Olof Carlsson

Vår krögare jobbar på semestern med fattiga i Peru

Att Paul Degen arrenderar Enebybergs Gård och har cateringfirma som erbjuder god mat inte bara på Gården utan på många håll i Danderyd med omnejd – det vet vi nog alla. Men häromveckan fick vi också veta vad han gör ibland på en verkliga annorlunda semester.

Det hela började för tio år sedan. Han följde då med sin bror, prästen, på semesterresa till Sydamerika. Brodern tog med honom till ett barnhem i ett fattigområde utanför Lima i Peru.

Paul tyckte det var rusligt och obehagligt men kunde inte låta bli att charmas av barnen och ryckas med i en slags livsglädje i eländet. Han har rest tillbaka vid ett flertal tillfällen och nu senast under jul- och nyårshelgen, byggt på enkla hus, skaffat färg och satt ett par arbetslösa ungdomar i arbete att måla väggar för ökat trivsel, lagat mat på barnhemmet och dess soppkök.

Om detta berättade Paul och visade bilder. Något som både imponerade och engagerade! De arbetslösa ungdomarna fick förresten fler jobbupdrag som målare när grannar såg att de kunde jobba.

Anita Andersson

Är du intresserad av Enebybergs historia och utveckling?

Naturligtvis – eftersom du är medlem i Enebybergs Gårds Förening där vi gemensamt försöker dokumentera vår lokala historia och påverka utvecklingen.

Till vår dokumentation behövs fler berättelser från enebybergare. Det kan vara ”vanliga” människors enkla historier. Exempelvis - när jag började skolan, hur vi köpte hus och bildade familj i Enebyberg, att arbeta vid SLO, nu går jag med rullator och en gång var jag duktig idrottare i EIF. Enkla fakta som stomme för dokumentation eller en berättelse för Gårdsnytt. Gärna bilder. Kanske känner du någon som har en historia som inte bör gå förlorad. Kanske kan du hjälpa till med att intervjua eller skriva ner sammanfattningar av gamla inspelade intervjuer.

Hör av dig! Anita Andersson 073 679 86 02, anita.andersson40@gmail.com

Ett minnesmärke över Stig Dagerman

Stig Dagerman (1923-54) är en av de stora och internationellt uppmärksammade svenska författarna. Under sina sista år levde han och verkade i Enebyberg.

År 2004, 50 år efter hans död, invigdes där Stig Dagermans park.

År 2013 planeras ett minnesmärke i parken. Konstnären Lars Kleen har gjort en skiss till skulptural gestaltning av ett minnesmärke, se bilden till vänster. Bakom projektet står Enebybergs Gårds Förening och Enebybergsbibliotekets vänner.

Finansieringen är till en del säkrad genom anslag från de två föreningarna och från Danderyds kommun. Ytterligare ca 150 000 kr kommer att behövas från enskilda donatorer. Ett uppdrag om stöd till projektet kommer att publiceras inom kort.

Jan Olof Carlsson

Har du bytt adress? Meddela Din nya adress till
Föreningens registeransvarige
Ove Israelsson
Cedervägen 33
182 48 ENEBYBERG
Ove_Israelsson@telia.com
08-758 87 53

Kulturbiennalen i Danderyd 2013

Ett tiotal ideella föreningar och Svenska Kyrkan i Danderyd har gemensamt tagit på sig ansvaret för att planera och genomföra eller låta genomföra Kulturbiennalen i Danderyd 2013.

Biennalen kommer att genomföras under tiden 7 till 15 september, under två veckoslut och mellanliggande vardagar. Huvuddelen av arrangemangen under biennalen genomförs på ideell grund av de medverkande föreningarna och organisationerna. Ett 40-tal arrangemang kommer att genomföras av nästan lika många föreningar under biennalen. Därtill kommer nätverket Danderyds Konsthalls konstrunda med öppet hus hos ett 60-tal av nätverkets redan c:a 160 medlemmar.

Biennalen invigs lördagen den 7 september med ett omfattande program på Danderyds gymnasium. Avslutningen äger rum söndagen den 15 september och är förlagd till Djursholm.

Söndagen den 8 september är Enebybergs Dag. Då har föreningen dels en 1700-talsmåltid med underhållning på Enebybergs gård i vår krögares, Paul Degens regi.

På eftermiddagen samma dag, den 8 september, har föreningen glädjen att se Jonas Gardell som sin gäst med ett framträdande på Danderyds gymnasium under rubriken *Torka aldrig tårar utan handskar*. Den tredje delen av hans trilogi, *Döden* kommer av trycket ungefär samtidigt.

Ytterligare information kommer i nästa nr av Gårdsnytt som kommer ut i slutet av augusti.

Anita Andersson och Jan Olof Carlsson

Ny vandring – favoriter i repris

Torsdagen den 23 maj leder Lasse Johnsson och Anita Andersson en vandring i sydöstra Enebyberg. Start kl.19.00 vid järnväghållplatsen Enebyberg. Kom med och hör om järnvägen, alla affärer, kulturpersoner och spännande hus.
